

Wiktor LUDWIKOWSKI urodził się 23 kwietnia 1886 r. we Lwowie jako najstarszy syn Stanisława Ludwikowskiego vel Wilczyńskiego i Teresy Bertel. Ojciec z zawodu był rusznikarzem wojskowym. Wiktor po ukończeniu 4 klas gimnazjum wstąpił do szkoły kadetów we Lwowie, gdzie w roku 1905 zdał maturę. W 1908 r. ukończył w stopniu podporucznika akademię Wojskową Theresianische Militarakademie w Wiener-Neustadt. Przydzielono go do służby w 95. pułku piechoty i skierowano do strzeżenia granicy w Czarnogórze.

W czasie I wojny światowej jako dowódca 3. kompanii 95. pułku piechoty został przerzucony na front rosyjski. W maju 1915 r. dowodził 29. batalionem marszowym na linii frontu w Karpatach. W czerwcu 1917 r. został ponownie skierowany na front, gdzie walczył na Ukrainie. Następnie oddelegowano go do pracy w sztabie Żandarmerii Krajowej przy Komendzie Generalnej w Lublinie. W tym celu w Bielsku-Białej przeszedł specjalny kurs Żandarmerii. Koniec I wojny światowej zastał go na stanowisku szefa Centrali Inwigilacyjnej na terenie ziem okupowanych przez Austrię. Na początku listopada 1918 r. rotmistrza W. Ludwikowskiego wysłano do Radomska, gdzie szybko doprowadził do usunięcia okupacji austriackiej i zorganizowania polskiej administracji państwowej. Tam też sformował pierwsze oddziały wojskowe i struktury Żandarmerii.

Wobec likwidacji Żandarmerii Krajowej i tworzenia w jej miejsce Żandarmerii Polowej Wiktor Ludwikowski postanowił podjąć służbę w tworzonych od podstaw strukturach Policji Państwowej. 17 kwietnia 1919 r. wystosował w tej sprawie pismo do MSW w Warszawie i 1 czerwca 1919 r. został przyjęty do Policji Komunalnej na okres próbny 12 miesięcy na stanowisku p.o. podinspektora. Okres ten z uwagi na ogromne doświadczenie kandydata został skrócony i 1 października 1919 r. W. Ludwikowski został mianowany na stanowisko naczelnika IV Wydziału Rejestracyjno--Karnego przy Komendzie Głównej Policji Państwowej. Strukturę wydziału opracowano na podstawie wskazówek nowego naczelnika. Wydział składał się z następujących działów: inwigilacyjnego (kancelaria, referat inwigilacji i rachunkowość), rejestracyjnego, instrukcyjnego, hodowli i tresury psów, administracji wewnętrznej i drukarni. 24 grudnia 1919 r. komendant główny Policji zaaprobował napisany przez podinsp. PP Wiktora Ludwikowskiego „Podręcznik dla służby daktyloskopijnej”, który został wydany i przeznaczony do użytku w 1920 r., 19 czerwca 1920 r. Wiktor Ludwikowski otrzymał awans na stopień inspektora PP i został mianowany komendantem okręgowym Policji Państwowej XI Okręgu Poznańskiego. Jego zadaniem było zorganizowanie struktur policyjnych w byłej dzielnicy pruskiej. Rozkazem z 6 lipca 1920 r. powołał do życia komendę miejską policji w Poznaniu oraz komendy powiatowe w Środzie Wlkp., Krotoszynie, Ostrowie Wlkp., Kępnie, Lesznie, Kościanie, Szamotułach, Nowym Tomysłu, Gnieźnie, Wrześni, Szubinie, Inowrocławiu, Obornikach i Bydgoszczy. Będąc w Poznaniu, zajmował się tajnym szkoleniem komendantów posterunków plebiscytowych. Wyszkolił w sumie ok. 80 Ślązaków, za co został odznaczony Gwiazdą Śląską II kl. oraz Śląskim Krzyżem Powstańczym.

13 stycznia 1921 r. decyzją MSW został przeniesiony do Komendy Głównej PP. 15 lutego 1923 r. insp. Wiktor Ludwikowski został przeniesiony z KGPP na stanowisko

komendanta PP Okręgu VI – Miasta Stołecznego Warszawy. W tym też roku, 2 maja, prezydent RP „za zasługi położone dla Rzeczypospolitej Polskiej na polu bezpieczeństwa publicznego” zaliczył W. Ludwikowskiego w poczet Kawalerów Orderu Odrodzenia Polski. 15 stycznia 1924 r. insp. W. Ludwikowski objął stanowisko jednego z czterech policjantów inspekcyjnych w KGPP. Nieprzerwanie do 1930 r. kontrolował terenowe urzędy policyjne pod względem dyscypliny i szkolenia, stanu służby i zaopatrzenia. 29 kwietnia 1925 r. prezydent RP odznaczył insp. W. Ludwikowskiego Złotym Krzyżem Zasługi. 28 marca 1929 r. komendant główny PP odznaczył insp. W. Ludwikowskiego Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Z dniem 1 lipca 1930 r. Minister SW Sławoj Składkowski mianował insp. W. Ludwikowskiego komendantem wojewódzkim woj. wileńskiego. Na tym stanowisku pracował do 31 marca 1932 roku, kiedy to zakończył służbę w PP.

Rezygnacja ze służby podyktowana była złym stanem zdrowia (choroba serca, odnowienie się ran wojennych). Po powrocie do Warszawy Wiktor Ludwikowski podjął pracę w Ministerstwie Skarbu, przydzielony został do Reorganizacji Ochrony Rynku we wszystkich dyrekcjach skarbowych kraju. Tu zastał go wybuch II wojny światowej. 4 września 1939 r. prezydent Warszawy Stefan Starzyński powierzył Wiktorowi Ludwikowskiemu organizowanie Straży Obywatelskiej. Dokonał tego wraz z Januszem Regulskim – komendantem SO. Wiktor Ludwikowski pracował w Wydziale Wykonawczym. W ciągu pięciu dni zorganizowano w stolicy 37 komisariatów, w których pełniło służbę ponad 4 tys. ludzi.

W 1940 r. W. Ludwikowski został aresztowany przez Gestapo i przez trzy miesiące przebywał w areszcie na al. Szucha, gdzie w czasie przesłuchań stawiane są mu zarzuty dotyczące obrony Warszawy i organizowania patroli lotnych wokół stolicy przed jej kapitulacją. Po zwolnieniu z aresztu W. Ludwikowski znalazł się w bardzo trudnej sytuacji materialnej. Na szczęście, jako członkowi Związku Kupców Polskich, udało mu się uzyskać pozwolenie na prowadzenie sklepiku z winami przy ul. Chopina 17 w Warszawie. Po odebraniu mu zezwolenia przez władze niemieckie zatrudnił się w fabryce papy. Gestapo cały czas interesowało się W. Ludwikowskim. W jego mieszkaniu następowały częste rewizje i w końcu w 1944 r. został wywieziony na przymusowe roboty do fabryki „Skody” w Pradze. W tym czasie ciężko zachorowała mu żona Helena, notabene przebywająca także w Pradze (prawdopodobnie udała się tam za mężem).

Po wyzwoleniu w 1945 r. W. Ludwikowski wrócił do kraju i w Kędzierzynie-Koźlu, w grupie repatriantów odnalazł pozostałych członków rodziny. Tu w listopadzie podjął pracę na stanowisku inspektora w Oddziale Powiatowym Państwowego Urzędu Repatriacyjnego. Wspólnie z kolegami z kresów otworzył restaurację „Repatriantka”. Po likwidacji urzędu kierował Bankiem Ludowym w Koźlu. 21 czerwca 1946 r. został wybrany do Powiatowej Rady Narodowej i wraz z innymi członkami zajmował się organizacją gminnych rad narodowych. Od 1 lutego 1953 r. W. Ludwikowski otrzymał pracę w Stronnictwie Demokratycznym, o którą zabiegał, pozostając bez jakiegokolwiek źródła utrzymania. Nadmienić należy, że piastowanie przez niego dotychczas jakichkolwiek funkcji i stanowisk było krótkotrwałe z uwagi na, jak to sam określił, „granatową” (w tym przypadku chodzi wyłącznie o kolor munduru) przeszłość. Szósty z kolei dekret PKWN z 15 lipca 1944 r. rozwiązał formalnie Policję Państwową – w nawiasie dodano „tzw. granatową policję” – uzasadniając to tym, że stała ona

na usługach okupantów. Żaden z policjantów dawnej Policji Państwowej nie mógł zostać przyjęty do jakiegokolwiek pracy przed uzyskaniem zaświadczenia wydanego przez specjalnie powołaną w tym celu komisję rehabilitacyjno-kwalifikacyjną. Komisja miała także orzekać, w jakich działach administracji państwowej były policjant mógł być ewentualnie zatrudniony. Weryfikacja dotyczyła także tych policjantów, którzy już byli zatrudnieni. W końcu od 1 maja 1949 r. zawieszono prawa emerytalne funkcjonariuszy byłej Policji Państwowej i Straży Więziennej, oficerów byłej Straży Granicznej, byłego Korpusu Ochrony Pogranicza i byłych pracowników organów bezpieczeństwa publicznego i wojskowego. Wobec takich uwarunkowań prawnych nie dziwi list Wiktora Ludwikowskiego z 1 maja 1956 r. adresowany do „Obywatela Ministra (?)”, w którym pisał: „Czy mając 70 lat, mam pobierać aż do grobu za patriotycznie przepracowane życie tylko 160 zł na chleb i wodę? Czy też władza Polski Ludowej zadecyduje o mym losie inaczej? Wstyd mi być na utrzymaniu żony (W. Ludwikowski po raz drugi się ożenił) z jej kiosku tytoniowego”. Władza nie zdecydowała inaczej. Wiktor Ludwikowski zmarł 24 marca 1959 r. i spoczywa jako major rezerwy (sic!) na cmentarzu w Koźlu.

Opracował: podinsp. Jarosław Szemerluk

Na podstawie materiałów z archiwum rodzinnego Elżbiety i Bogusława Rogowskich
– Kędzierzyn-Koźle (2010 r.)

